

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
E N G E D E L M É V E L.

OKIRAT

Nro 34.

Költ Bétsben, Sz. György Havának (Áprilisnek)
27-dik napján 1798-dik Elztendőben.

Helvétziai Tudósítás.

Minekutánna minden közönséges kasz-
szakat ki-ürítettek Bernában a' Fr. ák: még
azontúl is kívántak a' Bernaiaktól egyne-
hány milliát, melyet, hogy annál bizonyo-
sabbán meg-kaphassanak: 12 Kezeseket vit-
tek el Bernából Hünningenbe, kik mind
a' 12-en fő-emberek valának, még tsak
kevés idővel is ez előtt Bernában, és a' kik
között, olyanok is vagynak némelyek, kik

N n

magok segítették elő, a' Frantziáknak Helvétzia ellen erányzott, és már végre-hajtott szándékát. — Ekképpen Helvetzia is új példáit adta annak a' tanúsággal telyes igazságnak: hogy a' Revolútzio, önnön Gyermekait is meg-fokta enni, Szaturnusként.

Olasz - Országi Tudósítások.

Mediolánumból Ápril. 6 dikánn: — „Ha meg kérdődnének a' Cisalpinusok: Republikánusok szeretnek e' inkább maradni: vagy pedig az előbbeni igazgatas alá térni vilzfia? bizonyosan, a' Kérdés második ágára felelnek ezt: Inkább: — Már most a' Direktórium azon van, hogy egy Fr. Teátrumi Társaságot hozasson ide; melynek republikánus jádzásai által, republikánus tüzet gerjesztethessen, a' lágy melegségű Lakosok' szíveikben. “

Rómábann, a' *Farnéze* nevű palotát; mely a' Nápolyi Udvar' tulajdona volt, el foglaltatta a' Fr. Direktórium.

A' Nápolyi Felség. el utazott Mártz. 20-dika' táján Nápoly Városából, talpon álló Armadiájának S. Germanói fő-quártélyába: hová még elebb el mentek volt már: *Acton* Generális; Főquártélymester *Parisi*; es 24 Adjutánsai a' Királynak. Az Armadia, 3 részre osztatik fel. Egy Seregofztálynak *Gambis* Generális; a' másik-

nak *Colli Generalis*; a' 3-diknak pedig, *Salandre Generalis* lesz a' Kormányozója. Abruzzóba sok tábori-ágyúkat küldetett a' Király. A' hadi-hajókat mind felkészítteri; és az Ágyúsok' számát, húsz Kompániakkal neveli.

A' Napolyi Udvarhoz rendeltetett Fr. Követ *Garat* Polgár, Apr. 1-ső napon Médiolánumba érkezett; honnét, a' következő éjszaka tovább folytatta útját.

A' Római Respublika, már is akarja a' mint látszik, kijebb terjesztetni birtokaitárát, a' Fr. Respublika' óltalma alatt. *Ottieri Várát*, egy darabjával egyetemben a' Toskánai földnek, Római Katonák foglalták el, oly szín alatt, hogy ahhoz nekik jussok vagyon.

A' Genuai Kikötőhelyekben, száz húsz hajókat foglaltak vala már el a' Frantziák, Apr. 3-dikáig. Az úgy nevezett Liguriai Fr. Katonaság' száma is naponként szaporodott a' Genuai földön, melynek tartására nézve, hogy annyival fogatosabban telyesíthesse a' Liguriai Törvényhozó-Tanáts a' Fr. áknak újjabb kívánságaikat: szabadságot adott a' Direktóriumnak, a' Templombann és Klastromokban találtató minden aranynak és ezüstnek el foglalására.

A' mely Fr. Hajóssereg, Korfu (*Corcyfa*) Szigetétől, a' *della Spezziai* Kikötőhelybe érkezett vala nem régiben, onnét

a' *Vadói* Kikötőhelybe szállott által, on-
nét pedig, kevés ideig tartott mulatása
után, Tulon alá érkezett Ápr. 2 - dikánn.

Massena Fr. Generálisról említettük
vólt, hogy a' Római Fr. Katonáság' Tiszt-
jei által nem esmértetvén meg Vezérnek,
el ment ugyan Rómából: de ismét visszaz-
tért oda, a' Direktórium' parantsolatjából;
a' midőn egy Hirdetményt adott ki, melyben
igyekezett meg-igazítani magát, az ellene Pá-
risba is meg-írt vádak ellen. Ezen Hirdet-
ményt oly rófsz neven vette Rómában a'
Fr. Katonáság, hogy valamennyi fel-rag-
galt Mássait meg kaphatta annak éjjel, le-
tepte 's ölszfe-szaggatta. A' Tisztek, új
Gyűlést tartottak Márzt. 15 - dikénn, 's a'
Direktóriumhoz egy új Jelentést tettek fel,
melyet el is küldöttek Párisba, magok
közzül választott két Deputátusok által. A'
Deputátusok' el menetele után, Párisból
Róma egy Hirdetmény érkezett, melyet
a' Direktórium intézett az Olasz - Orszá-
gi Fr. Sereghez. Igen kimelve adta elő a'
Direktórium ezen Hirdetményében az em-
lített Seregbélieknek, kiket Republikánusi
Katonáknak titulál, hogy a' katonai fenýí-
ték ösvénnyéről el tántorodtak, 's a' már
bétett szokása szerént, idegen sugallások-
nak tulajdonítja ezen hibát. Bizodalmát
nyilatkoztatta egyszersmind szív-hódító ki-
fejezésekkel az eránt, hogy a' mely Repu-

blikánus Katonák meg-felejtkeztek önnön kötelességjükről, egy fzempillantásig: ismét magokba térnek, és magokhoz méltó mód-ra viselik magokat. Hogy vizsgálás fogna tartódni ellenük, arról nints semmi emlékezet a' Hirdetményben: vagynak ellenben rendelések téve, a' Tiszti Kar által vádoltatott Rablóknak, törvényes ki-kérdezése, és bűneikről lejendő meg-győzések után, haladék nélkül való meg-büntetések eránt.

St. Cyr Fr. Generális Rómába érkezvén, által vette az ott lévő Fr. Katonaság' kormányozását, 's Ápr. 1 ső napján öszfegyűjtvén az említett Katonaságot, a' *del Popolo* nevű piatzra, a' katonai regulák' szoross meg-tartására, 's engedelmességre intette azt, a' Direktórium nevében.

Helvétziából *Brüne* Fr. Generális *Mediolánumba* érkezett Ápr. 3-dikánn, kinek *Berthier* Generális, azonnal által adta az Olasz- Országai Fr. Sereg' kormányozását, 's ő maga (t. i. *Berthier*), Páris felé vette útját Ápr. 6-dikánn.

Rómába, Ápr 5-dikénn, 1500 új Fr. Katonák érkeztek: de tsak ki-pihentek magokat, 's mindjárt tovább folytatták út-jokat, *Civitavecchia* felé. Más nap ismét ezer Fr. Katonák masíroztak Rómánn által *Civitavecchia* fele, a' hová sok ágyúik, és ágyúkhöz való kézfűletek is szállítódtak.

A' Római Respublika' Elöljáróinak, hogy rendkívülvaló költségekre is legyen pénz a' kezekben: jónak találta a' Fr. Direktórium, e' végre, hogy minden Személy, fizessen a' maga Vagyonjától 3 procentot; a' Szerzetesek pedig fizessenek 5 procentot. E' mellett, egynehány milliókra menő erőltetett költsön-pénz is fog kívánódni.

Párisi Tudósítások.

A' Törvényhozó-Gyűlés' új Tagjainak választatását, oly tárgynak nézi a' Direktórium, a' melynek vizsgálásában Ápr. 1-ső éjtszakáján szinte reggelig foglalatoskodott, 's mindjárt számos Kurírokat küldött a' Közönségestársaságnak különbkülönbféle Ösztálylyaiba.

Az említett választatásra nézve tartott első gyűlései a' Párisi Népnek, alkalmasint lármások voltak. *Montesquiou* Generálist, és *Duperron* Békéltető-Bírót, ki zárták gyűléseikből azon Szakaszszai a' Városnak, a' melyekből valók; a' Törvényhozó-Gyűlés Archiváriussával *Camus*-sal is (a' ki sok ideig vólt, Ausztriai fog-ságban) éppen az történt; sőt ütlekeket is kapott *Camus*: midőn ki-rekesztetéseért szemrehányásokat tett vólna. Már most ez a' 3 történet, 3 protzeszszusra, szolgálta-tott alkalmatosságot.

A' Királyi igazgatáshoz viseltető hajlandóságról oly gyanúsokká lettek *Nimes* és *St. Etienne* Városai; hogy katonai igazgatás alá vevődtek.

Hogy a' régi Kalendáriomot egészfzen ki irthassa a' Direktórium, és az újat hozhassa kívánt folyamatra, megtilotta azon különös halvásárokat, melyek ezelőtt Pénteken és más néhai böjji napokon tartattak. Megtiltotta hasonlóképpen, az Újságoknak is azon szokássokat, mely szerént, az új számlálás szerént való nap mellé, mindenkor mellé tették vólt, a' régi Kalendáriom szerént való napot is. Szorossan meg parantsolta eilenben, hogy minden Mesteremberek, tsupán az úgy nevezett Dekadikon (tizedik napokon) fizessék ki a' magok Legénnyeket, nem pedig a' néhai Vasárnapokon; és a' Legények is, tsupán Dekadikon szünjenek meg a' munkálódástól, vagy ha még azon kívül is akarnak pihenni valamely Munkások: e' végre tsak ötödik nap délutannját fordíthassák. A' mely Városokban feles számú Katonaság vagyon: nem Vasárnap mint ezelőtt, hanem Dekadinn tartozik az ki-állani parádében. A' Teátrumokbeli megkülönböztetését is a' Vasárnapoknak, ezentúl a' Dekadik' tiszteségére kell fordítani 's a' t.

Párisból Apr. 12-dikénn: — „Az Anglusok ellen erányzott szándékra nézve,

hofszas tanátskozást tartottak tegnap a' Direktórium Tagjaival *Bonaparte* és *Kibmaine* Generálisok. "

„Az Olasz Országi Kikötőhelyekből indítandó tengeri és földi Sereg által, Máltha Szigetét szándékozik el vétetni a' Direktórium, 's egyesíttetni a' Fr. Respublikával. "

„A' Spezziai Kikötőhelyet, mely eddig Genuáé volt, nem különben a' Lukkai kis Respublikát, a' Cisalpina Respublikának akarja a' mi Direktóriumunk által engedni, bizonyos feltételek alatt. "

Párisból Apr. 14. dikénn: — „A' Havrei Kikötőhelyből, 3 Fregátok és egynehány Ágyús tsónakok mentek ki Apr. 8. dikánn, melyekről még tsak annyit tudunk, hogy igen heves viadalkok vólt egy Ánglus Hajósseregostállyal. "

„Két Újságokat azért tiltott meg a' Direktórium; mert jákobinusi hangon íródtak. "

Párisban a' Nemzeti, (hajdan Királyi) Tudós Társaság, Április' 4. dik napján tartott egy közönséges Ülést. Ezen Ülésbenn Polgár *Lassus* a' meg-hólt *Bayen* Khémikusra, egy magasztaló írást olvasott fel, a' melybenn is elő adta, hogy *Bayen* vólt az, a' ki a' *Flogiszon* léteről leg-elsőbenn kétkedett, 's a' maga kétségét, a' Királyi Tudós Társaságnak egy írásbann elébe terjesztette.

Ez a' *Bayen* írása tette *Lavoisier*t (azt a' Párisi fő Khemikussát, kinek betses életét a' giljotin szakasztotta félbe) ezen tárgyra figyelemetesebbé, 's úgy kezdte el a' maga próbáit a' közönséges levegővel, mely próbáknak szerentsés következései, az egész Khémiában oly nagy változást okoztanak.

(Ki sülván t. i. a' próbákból szerentsésen, hogy a' Régiek' *Elementuma* a' levegő nem *Elementum*; vagy meg oszolhatatlan, hanem valósággal két különböző részre osztható *Test*, az az, ha fel veszünk 100 részt a' közönséges levegőből, ebbenn mintegy hetven rész olyan része a' levegőnek, melyben az állatok mindjárt meghalnak, mintegy 27 rész pedig olyan, egyéb minéműségit el halgatván, melybenn az állat tovább él és vidámabb mint csak a' közönséges levegőben, melynek is az Oryosok sok hasznát veszik, így okoskodván, hogy ha a' levegőégnek mi csak azon részében élhetnénk, melyben az állat vidámabb: úgy hosszabbíthatnánk az életet: és valósággal ez a' próba meg is tevődött, a' mostani Prufszus Király Attyával, kinek számára az utolsó napokban, olyatén levegő eget készített *Klaproth* Profelzszor, 's küldözött ládatskában Berlinből Potsdámba.)

A' felyebb említett Ülésben jelen volt *Bonaparte* is.

Ezen alkalmatossággal azt jegyzik meg róla, hogy Ő most a' Hadi és a' Tudomá-

nyi foglalatosságokat, egyiket a' másikkal fel-váltva gyakorolja: de ezután egyedül csak a' Tudományokhoz kell néki tartozni: — mivel a' had nem tart mindég, és egy olyan Embernek, mint *Bonaparte*, a' ki szüntelen foglalatoskodni, és mindenkor nyerni akar, szükség, hogy a' Tudományok' meg-mérhetetlen mezejét válassza Bajnok-helyül, nem csak azért, mivel ez ditsősségesebb; hanem mivel ezen mezőn nagyobb játszó térségre is találhat, 's a' maga munkás erejét is tovább gyakorolhatja.

Történt nem régiben *Vivaraishann*, hogy *Lasaume* nevű Polgáraszfzony belső Szolgájának, egyszerre véletlenül, jóféle köveket 's egyéb drágaságokat kezdenek vinni, több Személyek. El álmélködván a' Leány, ezen különös meg tiszteltetésen, kérdi az ajándékozás' okát, 's ezt a' feleletet vette: Tudva vagyon, hogy ámbár Szolgáló-módra öltözködött: ugyan csak *Artois* Grófné (Néhai 16-dik *Lajos* 2-dik Testvére' Felesége). Mind termete, mind maga-viselete, nyilván mutatják azt. Mint-hogy látta a' Leány, hogy erőnek erejével *Artois* Grófnét akarnak belőle tsinálni: Ő se' sokat ellenkezett annakutánna a' betses ajándékok' el fogadásában. Végre, fülibe be ment e' dolog a' Politzájnak, mely, azonnal, az *Artois* Grófnénak vélt Szé-

mélyt, jó őrizet alatt Párisba küldötte, de ott csak hamar észre-vevődvén a' hiba, szabadon botsátódott, a' szerentse által szerentsétlenségbe keveredett Leány.

Midőn a' *Bonaparte* Seregének nagyobb része, gyűléseket tartott Olasz-Országban, 's oly biztató Írásokat küldött hozzájuk, a' melyeknél fogva merészelhették osztán ők meg buktatni *Pichegrut*, *Barthelémyt*, és az ezekkel együtt megszűz-földi számkivetésbe küldött több nevezetes Személyeket: jól lehet, az afféle özsze-gyülekezések, ellenkeznek a' Konstitúcióval. — Ellenben örömet meg is büntette volna most a' Direktórium, ha merte volna a' Rómában lévő Fr. Tiszteket azért, hogy gyűlést tartottak a' Rotundában, és *Massena* Generalist meg nem esmérték Vezérjeknek, ámbár nagy okát adták is tselekedetjeknek. — A' Konstitúcióval ellenkezik az is, hogy az olyatén Társaságok, melyek, Constitutionális - Circulusoknak nevezik magokat, Írásokat küldhessenek a' Törvényhozó - Gyűléshez. Történik azonban mostanság, hogy a' Tarlesi Constitutzionális - Circulustól, egy Írás érkezik az Iffjabbik Törvényhozó - Tanátshoz. Ezen Írást kezdi olvasni a' Szekretárius: „A' Tarlesi Constitutzionális - Circulus Tagjai,“ (Kiábáltak a' Tanáts' Tagjai; hogy nem kell tovább olvasni, hanem a' rendes dologhoz kell

látni) a' Szekretárius azonban csak folytat-
ta tovább az olvasást: " által adnak a'
Tanátsnak " (*Dologhoz lássunk, beszé-
ködva kiáltottak a' Tagok*) " egy pátrió-
tai ajándékot " (*Ah! már a' más!*) " az An-
gliában lévő hadi foglyok' tartására. " (*Kö-
zönséges meg határozásból, tisztességes em-
lékezet tevődött a' Tarlesi Constitutionális-
Circulusról, a' Törvényhozó Iffjabbik Ta-
náts' Jegyző-könyvében.*)

Angliát illető Tudósítások.

A' Nagy-Britanniai Ministériom, kö-
vetkezendő értelmű Tudósítást kapott
Mártz. 29-dikénn, a' Frantzia készülletekről:
„14 naptól fogva úgy látszik, hogy mind
a' tengeri, mind a' földi Sereg' fel-készí-
téséhez lelkesebben hozzá látnak a' Fr. ák,
sőt némely helyeken egész tökéletességre
is hajtották készülleteiket. A' Bresti Kikö-
tőhelyben nevezetesen, 9 línéai hajók és
13 Fregátok láttatnak készen állani a' ki-
indulásra. Mindenek úgy hiszik, hogy tu-
lajdonképpen Irrlandiát vette tzelba az el-
lenség, és az Anglia ellen erányzott szán-
dék, csak állortzája, az Irrlandia ellen való
szándékának.

Dublinből Mártz. 29-dikénn: —
„Tíz szekér rabot hoztak ide tegnap, az
Ország (Irrlandia) különbkülönbféle részei-
ből. A' foglyok között előkelő Személyek

is vagynak. Az Irrlandiai közönséges tömlötzök, nem elégségesek már a' sok megárestáltattaknak bé-fogadására. *Naasban* kevéssel ez előtt 136 foglyok állítottak egyszerre a' Törvényszék' eleibe, kik közül némelyek, azonnal halálra ítéltettek. Némely részeiben Irrlandiának, nagy az inség. A' földek miveletlen hevernek, a' kereskedés és egyéb munkálódás is félbe van szakadv. Sok helyett nagy rablásokat követnek el még mind ekkoraig a' felfegyverkezett Béketelenkedők. Általjában véve, a' leg-nagyobb zürzavarban vagyon egész Irrlandia.

Spanyol-Országi Tudósítások.

Az első Ministerségből való el kéredzését *Alcudia* Hertzegnek, írásban fogadta el a' Király, a' melyben különös hajlandóságát nyilatkoztatta a' Hertzeg eránt, hogy t. i. Ő Felségének nagy maga meggyőzésébé került, míg rá mehetett, hogy engedjen végre azon unszólo kéréseknek, melyeket meg-újjítva tett a' Hertzeg, a' Ministerségből leendő el botsáttatása végett; az Ő Felsége' Udvaránál mindazáltal, az előbbeni egész tiszteletben fog tartatni továbbra is a' Hertzeg állandóul, és Ő Felsége meg nem szűnik örökre háládatos lenni mind azon szolgálatokért, melyeket tett a' Hertzeg 's a' t.

Az Első Ministerségbe lett bé-lépése-
től fogva *Saavedra* Úrnak, két nevezetes
Királyi rendelések tétettek közönségesek-
ké, melyeknek egyikében meg-tiltatik, az
Anglus portékáknak Spanyol Országba va-
ló bé-hordása; a' másokban parantsoltatik
minden Frantzia Kiköltöztetteknek, hogy
mentől előbb takarodjanak ki Spanyol Or-
szágból: mivel nagy ok van rá, hogy Sp.
Ország és a' Fr. Respublika között, sére-
lem nélkül fenn tartassék az egyesség: az
említett Kiköltöztettek pedig nyilván ki-mu-
tatták a' Fr. Respublika Polgárihoz 's Igaza-
gatóihoz viseltető gyűlölségjüket, 's igye-
keztek Sp. Ország' Lakosait is fel-lázzafsz-
tani Azok ellen. Meg-engedi azonban a'
Király, hogy a' mely Fr. Kiköltöztetteknek
tetszeni fog: *Majorka* Szigetébe költöz-
hessenek.

Béts:

Az Olasz földön álló 's az ahhoz tarto-
zó Ts. K. Sereg, még mind ez ideig hadi
lábon vagyon. Német-Országban is úgy
van egyébaránt, tsak a' zsóldra nézve nem.

Tegnap reggel vízfőz-*indult* innét M.
Manfredini Generális Florentziába.

Gróf *Cobenzel*, vízfőz-*tért* Bétsből
Rastadtba.

Belgiomi származású Gróf *Gontreuil*
Ts. K. Generális, a' Campo-formiói Békes-

ségkötésen fundálván bizodalját, vizsgálta ment vala Belgiombba, hogy rendelést tenné, ottani gazdag örökségéről: de a' Frantzia Direktóriumnak már másszor említett véletlen parantsolatja szerént, kénytelenített volna ezen Gróf Úr is el távozni Belgiomból. Az el távozásra ki szabott időnél azonban tovább talált mulatni a' Gróf Brüsszelben: mely késedelmezésnek, hogy el fogatás nem lett a' következtése, jó embereinek közönheti a' Gróf, kik által meg-intetvénn az ellene erányzott szándékról, még is szerentséssenn ki szökhett Brüsszelből, ámbár tsupán két inggel, a' mint írta, Bétsbenn tanuló egy Fiának. Ezen Ifjú, álmélkodásra méltó erős lelkűséggel láttatik megbírni a' forgó szerentsé' mostohaágát, mely ötet egyszerre, millióktól fosztja meg, 's azon iparkodik nemes indulattal, hogy el vesztett külső gazdagsága helyett, belsőt szerezzen magának, oly észre, és szívre tévén szert, a' melyek; egy derék jó Ember' tulajdonai.

Veszprém Vármegyei Vice.-Ispán T. Kún Urat, méltóztatott Fels. Urunk Kir. Consiliáriusi ranggal meg tisztelni.

Pozson Vármegyei Vice-Ispán T. Benyovszky Úr; Kir. Kommisszáriussá rendeltett Erdélybe, némely dolgoknak meg vizsgálására.

A' Frantzia Követ el indult ugyan Bétsből Apr. 15-dikén délutánni egy órakor:

de az után is éjjel nappal, mintegy 13 Katona állott 'strázsán a' háza' kapujánál, a' gráditsokon, a' szobákban, 's az istállók előtt egész Ápr. 25 dik napjáig, a' midőn tudniillik az Udvari Mestere, vagy házi-Gazdája (maitre d'hotel) el utazott innen. Ez t. i. itt maradt vólt, hogy a' lovait, ágybéli ruháit, némely edényeit 's a' t. Kótyavetyén el adhassa, mely a' múltt Kedden, Ápr. 24-dikénn tartatott. Így tehát mindöszfe hat kotsival ment el innen a' Fr. Követ, az elsőn t. i. Vasárnapra (Ápr. 15-dikén) virradóra, egy Kurirt küldött előre; ugyan az nap, maga, a' Követség' Szekretáriussai, három Katona Tisztek, egy híres *Kreutz* nevű Musikus, ki a' Direktórium' költségén utazott vólt, 's házi-tselédek négy hintókban; és végre Ápr. 25 dikénn egy kotsiban az Udvari Mester némely istállóbeli tselédekkel.

Ramler Profeszszor, a' ki, mind Versszerzése, mind nyelv-magyarázásbéli különös tehetsége által, igen nevezetessé tette magát a' Német Tudósok között, minekutánna sok ideig erőtelenkedett volna száraz betegségben: meghala Berlinben Ápr. 11-dikén, életének 74-dik esztendejében. Maga után írásban hagyott Verseinek közre-botsátását, ajánlotta 3 jó Barátinak: *Göckingk* Camerális Tanácsos; *Gedicke* Fő Consistoriombéli Tanácsos; és *Spalding* Profeszszor Uraknak.